

1

Soms gebeurt er iets in je leven waarna je nooit meer dezelfde wordt. Het kan iets direct of indirects zijn, of iets wat iemand tegen je zegt. Maar wat het ook is, er is geen weg terug. En onvermijdelijk, als het gebeurt is dat plotseling, zonder waarschuwing vooraf.

Parijs, juli 1989

Toen Auguste Jovert uit zijn appartement aan de rue Saint-Antoine stapte om de avondkrant te halen, schemerde het. De straatlantaarns brandden. Het miezerde nog altijd, de regen viel in een dunne mist. De straten glommen. Ieder ander had het zien aankomen – ongelukken cirkelden als haviken boven de stad.

Terwijl hij over het natte trottoir liep, weggedoken in zijn jas, zijn paraplu boven zijn hoofd, dacht hij na over een brief die hij die dag had ontvangen. Hij was afkomstig van een jonge vrouw, iemand die hij nog nooit had ontmoet, die iets opmerkelijks beweerde. Ze beweerde dat ze zijn dochter was.

Hij had de brief die ochtend gelezen en herlezen, staand in de koele, lege hal van zijn appartementsgebouw. Hij had de kleine foto, verscholen in een hoek van de envelop, eerst niet gezien. Toen hij hem wel vond, hield hij de foto omhoog. Eén blik in de ogen van de jonge vrouw en hij wist dat het waar was.

Jovert was dertig jaar lang inspecteur bij de politie geweest. Daarvoor had hij voor de Franse koloniale politie gewerkt, in Algiers. Hij was recentelijk met pensioen gegaan en sindsdien voelde hij zich raar; hij had het gevoel dat hij verdwaald was. Toen hij nog werkte, had hij amper tijd om na

te denken. Dingen bleven op veilige afstand. Maar de laatste tijd speelden flarden uit zijn verleden zich telkens opnieuw af in zijn hoofd. Het was alsof het algehele patroon van zijn bestaan aan hem onthuld zou worden, nu hij het einde van zijn leven naderde. Maar die openbaring bleef uit. In plaats daarvan ging hij twijfelen, werd midden in de nacht wakker. Bovendien had hij voortdurend de indruk dat er iets stond te gebeuren. En toen gebeurde er iets. De brief kwam.

Later, toen hij terugdacht aan het ongeluk, leek het alsof hij het ene moment nog over de brief nadacht en het volgende ruggelings in de goot lag en omhoogkeek naar het complexe firmament van de onderkant van een auto. Hij voelde de hitte van de motor op zijn gezicht en hoorde het lichte getik van de uitlaatpijpen die afkoelden. Waterdruppels vielen onregelmatig om hem heen en op zijn voorhoofd. Eén wiel van de auto stond op het trottoir, boven zijn hoofd.

In de verte hoorde hij een sirene aanzwellen en wegsterven. Aarzelend draaide hij zijn hoofd naar rechts. Daar, zwevend onder de rand van de auto, hing het hoofd van een man. Hij droeg een bril. Zijn hoed lag ondersteboven naast hem op straat.

De man lag op zijn knieën en staaarde hem aan. Jovert zag nu pas dat hij kaal was, dat zijn perfect gepolijste hoofd was versierd met duizenden kleine, fonkelende hemisferen. Hij keek van de ene duizelingwekkende wereld naar de andere. Hij zag de mond van de man bewegen. De punt van zijn das hing op de natte straat. Rond zijn knie had optrekkend vocht een donkere plek veroorzaakt. En toen gebeurde er iets vreemds. Het werd pikdonker.

Twee dagen later verliet Jovert zijn appartement alweer om zijn avondkrant te halen. Deze keer op krukken. Zes weken, had de dokter gezegd. Hij had de röntgenfoto van Joverts knie voor het ziekenhuisraam omhooggehouden. Misschien langer, zei hij.

Op de terugweg ging Jovert op een bank tegenover de Saint-Paul zitten om uit te rusten. Hij haalde de envelop die hij eerder die week had ontvangen uit zijn jaszak en las het adres.

Inspecteur A. Jovert
Le Commissariat de Police
36 Quai des Orfèvres
75001 PARIS, FRANCE

Hij bekeek de postzegel, hield die vlak voor zijn gezicht. Pas nu zag hij dat de datumstempel van maanden geleden was.

Hij haalde de brief tevoorschijn en las hem nogmaals. Ze wist niet of hij nog leefde, schreef ze. Ze had pas recentelijk ontdekt dat hij haar vader was. Ze wilde dat hij zou weten dat zij bestond. Waarom, dat schreef ze niet. Ik eis niets van u, schreef ze. Maar toen, aan het einde: *Misschien, als u dit wilt, kunt u mij terugschrijven*. En ze gaf hem haar naam, haar adres: Mathilde Soukhane, Rue Duhamel 10, Algiers.

Hij haalde de foto uit de envelop. Hij dacht terug aan die dag, bijna dertig jaar geleden, toen hij haar moeder voor het eerst had gezien. Het was in Sétif geweest, in een smal zijstraatje. Hij klom de oude stenen trap op. Plotseling was ze verschenen, als een zinsbegoocheling, uit een onzichtbare deur, haar jurk zo wit, zo schitterend in het licht, dat het leek alsof de lucht zelf tijdelijk werd verstoord.

Zelfs na al die jaren was het beeld van haar gezicht, haar huid, die donker afstak tegen de oogverblindende jurk, nog altijd levendig. Hij herinnerde zich dat ze een stapel papier in haar armen had. Toen hij zich omdraaide om haar nog eens te bekijken, was ze verdwenen.

Het meisje op de foto had hetzelfde gezicht, dezelfde ogen. Ze had dezelfde donkere huid.

Hij bleef daar lang zitten en dacht na.

Toen, plotseling, alsof hij nu pas op het idee was gekomen,

pakte hij de foto en de brief en verfrommelde die in zijn hand. Hij stond op, gooide de prop in de prullenbak naast de bank en liep weg.

Het is te laat, zei hij in zichzelf. Het is te laat.

Die avond begon echter alles te veranderen. Naderhand, maanden later, leken de brief en het ongeluk voorboden te zijn geweest voor een nog grotere verandering in zijn leven, die jarenlang op de loer had gelegen.

Toen hij aankwam bij zijn appartementsgebouw toetste hij de code in op het toetsenbordje bij de deur en wachtte op de klik. Het was een oud gebouw. De deur was zwaar, met barsten in de dikke, zwarte verflaag. Hij moest hem met zijn schouder openduwen. De medewerkers van het ziekenhuis hadden gelijk gehad. Zijn krukken wáren te kort.

Eenmaal binnen, in de hal, bleek de lift niet te werken. Hij bekeek het briefje dat op de ijzeren liftkooi was geplakt. De derde keer deze maand. Hij duwde op het lichtknopje bij de trap. Hij zou drie minuten hebben om de vijf trappen naar zijn appartement te beklimmen, voordat het licht uit zou gaan. Met tegenzin begon hij aan de klim.

Zijn rechterbeen deed zeer, toen hij zich van de laatste trede omhoog hees naar zijn verdieping. Toen, terwijl hij de sleutels uit zijn zak haalde, glipten die uit zijn vingers en vielen op de grond.

Jezus, christene zielen, mompelde hij.

Achter hem viel een deur dicht. Hij hoorde voetstappen, die zich verwijderden uit de gang. Hij wilde roepen, maar het was al te laat. Hij hoorde de voetstappen verdwijnen op de trap. Hij leunde tegen de muur, keek omhoog naar de lamp die schemerachtig gloeide boven zijn hoofd. De glazen bol – stoffig en verkleurd, hangend aan een gedraaid snoer – zwaaide lichtjes heen en weer. Hij stelde zich de kleine lucht-wervelingen rondom de bol voor. Hij zag de schaduw bewegen op de tegenoverliggende muur. Hij wist dat het licht nu

elk moment uit kon gaan. Hij wachtte, telde de seconden, tot het licht uitging.

Hij sloot zijn ogen.

Toen hij daar zo stond in de donkere gang, hoorde hij de drukte van het avondverkeer luwen, het gedempte, ondergrondse gerommel van de metro, het geluid van een sirene in de verte. Hij dacht aan het ongeluk en haalde diep adem. De lucht rook muf.

Onder zijn deur sijpelde een kiertje licht het duister binnen; hij kon zijn gevallen sleutels net ontwaren. Hij duwde ertegen met het uiteinde van een van zijn krukken. Toen hoorde hij geritsel aan het begin van de gang en, plotseling, een stem.

Kan ik u helpen, inspecteur?

Hij schrok van het geluid. Het leek uit het niets te komen.

De lichtknop, zei hij. Ik heb mijn sleutels laten vallen.

Meteen ging het licht weer aan. Het laaide rondom hem op, voordat het weer dimde. Hij knipperde met zijn ogen. Hij kon net de contouren zien van iemand die boven aan de trap in het duister stond.

Laat mij maar even, inspecteur, zei de onbekende, die op hem af liep. Hij bukte zich om de sleutels op te rapen. Toen hij opkeek, viel er licht op zijn gezicht en Jovert zag dat zijn redder een oosters uiterlijk had, uit China of Japan.

Hij zag hem nu duidelijk – een kleine, onberispelijk geklede man van rond de vijftig, met scherpe gelaatstrekken. Een dun metalen brilmontuur stak uit de zak van zijn jas. Hij hield een hoed in zijn handen. Er was iets aan hem wat Jovert aan keizer Hirohito deed denken.

Dank u, zei Jovert.

Graag gedaan, inspecteur. Ik heb op u gewacht.

Gewacht? zei hij.

Ja. Staat u mij toe dat ik mijzelf aan u voorstel. Ik heet Omura. Tadashi Omura, gewezen professor Rechtsgeleerdheid aan de Keizerlijke Universiteit van Japan. En u bent inspecteur Jovaire, toch?

Hierbij maakte hij een lichte buiging. Het had geklonken als een mededeling.

En hier ben ik dan, zei hij.

Jovert verwachtte dat Omura nog wat zou zeggen, maar in plaats daarvan bleef hij zwijgend staan, met de sleutels van Jovert in zijn hand.

Jovert, zei hij. Auguste Jovert.

Hij had de neiging zelf ook te buigen, maar besepte meteen dat dit onmogelijk was. In plaats daarvan draaide hij zich onwennig op zijn krukken naar Omura en neigde zijn hoofd.

Uw sleutels, zei Omura.

Ja, dank u.

Omura maakte echter geen aanstalten te vertrekken. Terwijl ze daar zo stonden, in de lege gang, begon Jovert zich steeds meer verplicht te voelen aan dit rare mannetje dat hem had geholpen en dat nog altijd, verwachtingsvol leek het nu, tegenover hem stond.

Hij haalde zijn deur van het slot en duwde die met zijn elleboog open. Terwijl hij dit deed, boog Omura voorover. Hij stond half voorovergebogen en nam de ruimte in zich op. Toen ging hij rechtop staan. Keek omhoog naar Jovert. Glimlachte.

Ja, zei hij.

De beide mannen bleven een tijdje op de drempel staan.

Wilt u misschien binnenkomen? zei Jovert.

Ja, ja, antwoordde Omura. Hier heb ik op gewacht. Gaat u maar.

En met die woorden stak hij zijn arm uit en nodigde Jovert uit hem voor te gaan, alsof het zijn eigen appartement was.

Later, toen Jovert zich probeerde te herinneren wat er had plaatsgevonden tussen dit moment en het volgende, wist hij dat niet meer. Op het ene moment, zo leek het, had hij in de deuropening van zijn appartement gestaan, leunend op zijn krukken, en het volgende zat hij tegenover het raam van zijn

huiskamer te luisteren naar de vreemd hypnotiserende stem van Tadashi Omura.

Op een middag, zei Omura, besloot ik Fumiko mee te nemen naar het graf van haar moeder. Fumiko moet een jaar of drie zijn geweest. Het was hartje winter en er lag sneeuw op de straten. Ik herinner me de lucht, die was effen, saai wit van kleur, en dat betekende dat het later die middag weer zou gaan sneeuwen.

Het moet even hebben geduurd voordat we zover waren. Het was niet gemakkelijk om bij de begraafplaats te komen. Het was Katsuo's wens dat Sachiko op een oude begraafplaats buiten Osaka begraven zou worden. We moesten de bus pakken, daarna de trein. Niet dat dit een probleem was. We woonden toch al aan de rand van Osaka. Maar op het eind zouden we een of twee kilometer door een bos moeten lopen. Zelf hield ik van deze wandeling, zelfs in de winter. Vaak was ik de enige op het pad. Ik hield van de absolute stilte, het geluid van mijn eigen voetstappen in de verse sneeuw, het gevoel van mijn adem, die in pluimen tegen mijn gezicht sloeg. Soms zag je een vos, of een uil op een boomtak. Er was een stenen brug over een stroompje, op weg naar het tempelhek, en ik verheugde me altijd op de rare, holle echo van mijn laarzen op de brug. Even verderop, stroomafwaarts, was een vijver die in de winter bevroor. Vanaf de brug kon je soms schaatsende kinderen zien.

Ik had Fumiko nog nooit meegenomen naar de begraafplaats. Mijn huishoudster, mevrouw Muramoto, had me op het laatste moment gebeld om te zeggen dat ze ziek was, dat ze niet kon komen om op Fumiko te passen. Ik herinner me dat ik haar ervan verdacht te liegen, en later kwam ik erachter dat ze bij familie in Nara op bezoek was gegaan. Ik weet nog dat ik boos was. Ze wist dat ik afhankelijk van haar was, dat ik Fumiko niet alleen kon laten in het appartement. Ik had mijn jas en handschoenen al aan, en kon aan de toon van haar stem meteen horen dat ze loog.

Ik herinner me dat ik op de trap voor ons appartementsgebouw stond, met Fumiko naast me, helemaal ingepakt in haar jas en bontmuts.

Het is alsof het gisteren is gebeurd, zei hij. Ik voel nog altijd haar gehandschoende kinderhandje in de mijne. Fumiko wilde weten waar we naartoe gingen. Ze draaide heen en weer, wachtend. Ik wist dat ze opgewonden was, want ze neuriede in zichzelf.

Omura wachtte even. Hij haalde een pakje sigaretten tevoorschijn, schudde er eentje uit.

Ik leg het niet goed uit, zei hij. Er er is iets wat ik vergeten ben te vertellen. Weet u, Fumiko was niet mijn dochter. Sterker, ik ben nooit getrouwd geweest. Eerst was er mijn studie, en daarna moest ik mijn advocatenpraktijk opbouwen. Ik leek er nooit de tijd voor te hebben. Hoe Fumiko bij mij terecht kwam is nogal gecompliceerd. Daar kom ik later op terug. In de tijd waarover ik nu vertel, was Fumiko al ongeveer een jaar bij mij. Meestal paste mevrouw Muramoto op haar. Ik wist toen al dat in de toekomst de dingen, de verklaringen, lastig zouden worden. Dus besloot ik om Fumiko op te voeden en haar, voorlopig tenminste, te laten denken dat zij mijn dochter was. Met andere woorden: dat ik haar vader was.

U kunt zich wel voorstellen dat Fumiko al een tijdje kon praten en toch, ondanks alle aanmoedigingen van mevrouw Muramoto en mij, had ze mij nog nooit 'vader' genoemd. Ik kan niet uitleggen hoe belangrijk dit voor me was. Op dat moment leek het alsof onze hele toekomst afhing van Fumiko, die dit ene woord moest uiten. Zonder dat zou de wereld die ik besloten had voor haar te scheppen niet bestaan. Niet kunnen bestaan.

Omura zweeg weer. Hij leunde voorover, tikte de as van zijn sigaret in een kommetje op de tafel voor hem. Hij bracht de sigaret naar zijn lippen en inhaleerde.

Waar was ik, zei hij.

Op de trap voor uw appartement, antwoordde Jovert.

Ja, ja, zei hij. Weet u, ik was het nog niet gewend om in mijn eentje met Fumiko op stap te gaan. Een kind van drie. Wat als er iets gebeurde? Ik wist niet eens zeker of ze wel dik genoeg was aangekleed. Ik weet nog dat ik op mijn horloge keek. Het liep al tegen tweeën. Het was zo stil. Ik wist dat het weer zou gaan sneeuwen. Niet veel. Er dreigde geen gevaar. Niets van dat alles. Ik wist gewoon niet of ik Fumiko moest meenemen of niet. Meestal was mevrouw Muramoto of iemand anders erbij als we ergens naartoe gingen.

Ik hurkte om Fumiko te bekijken.

Goed, Fumiko, zei ik, zullen we gaan?

Waarom niet? zei ze en ze haalde haar schouders op en glimlachte.

Ik bleef gehurkt zitten, keek naar haar. Ik weet nog hoe schattig ze eruitzag in haar jas en bontmuts.

Heb je het warm genoeg?

Ze knikte.

Echt?

Echt, zei ze.

Ze had nog nooit in een trein gezeten. Het was allemaal nieuw voor haar. We zaten in de warme wachtkamer van het station. Fumiko zat naast me, haar benen in kousen bungelden over de rand van de stoel. Ik was vergeten hoe nieuwsgierig kinderen zijn. Heel raar, ik denk dat ik me toen pas realiseerde hoe ik, als directeur van een advocatenkantoor, afgesneden was geraakt van... nou, van alles, van de wereld om me heen. Van het leven. Daar zat ik dan, ik moet destijds een jaar of veertig, eenenveertig zijn geweest, en plotseling leek het alsof ik niets van de wereld wist, helemaal niets.

Opeens was ik blij dat mevrouw Muramoto had afgebeeld. Voor het eerst sinds Fumiko bij mij woonde, voelde ik hoe het zou kunnen zijn om een eigen kind te hebben.

Is dat uw dochter? vroeg een oude vrouw in de trein. Ze droeg een tenen mand vol bevroren vis.

Ja, zei ik.

Ze leek in het geheel niet verrast. Ik had altijd aangenomen dat het overduidelijk was dat Fumiko niet mijn kind was. Ik was oud genoeg om haar grootvader te zijn.

Ja, zei ik nog eens, ze is mijn dochter.

Wat een mooi kindje, zei de oude vrouw.

Maar dit is niet wat ik u wilde vertellen. Het is zo moeilijk om niet af te dwalen. En ik weet zeker dat ik nog veel meer ben vergeten te vertellen. Wat ik me herinner dat gebeurde, gebeurde later.

We stapten uit in Togetsu. In die tijd was Togetsu het laatste station. Tussen het plaatsje en de omringende bossen lag een strook gecultiveerde akkers. Er wonen daar voornamelijk pachtboeren. Iedereen die in Togetsu uitstapt is ofwel boer of op weg naar de begraafplaats.

Maar een handjevol mensen stapte uit de trein. Bijna meteen waren ze ook weer verdwenen.

Ik weet niet hoe ik dit moet uitleggen, zei hij. Hoe ik moet uitleggen wat ik voelde, toen we langs de besneeuwde akkers naar het bos liepen. Het was zo stil, begrijpt u. Zo'n absolute stilte. Er was niemand te bekennen. Het was alsof er niemand anders op de hele wereld was dan Fumiko en ik.

Fumiko's schoenen waren al snel nat van de sneeuw. Aan het begin van het pad door het bos tilde ik haar op mijn schouders. Ik hield haar enkels vast met mijn gehandschoende handen. Ik voelde haar vingertoppen op mijn hoofd. In de verte waren de doffe klappen van een houthakker te horen. Overal om ons heen stonden donkere, natte boomstammen, die grimmig afstaken tegen de witheid die ons omringde.

Terwijl we liepen, dacht ik na over het gewicht van Fumiko op mijn schouders, de nieuwe ervaring die dit voor me was, hoe levendig haar benen aanvoelden. Ik was al bezig te plannen wat ik zou doen, namelijk dat ik de kans om naar Tokio te verhuizen zou aangrijpen. Ik weet dat ik gedurende enkele minuten volledig in beslag werd genomen door mijn gedachten.